

ПРОДЪЛЖАВАЩО ОБУЧЕНИЕ НА МЕДИЦИНСКИ СЕСТРИ ОТ ИЗВЪНБОЛНИЧНАТА ПОМОЩ – ПРЕДПОСТАВКА ЗА ПОВИШАВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ ПРИ ПАЦИЕНТИ С ХРОНИЧНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ

Виолета Станева¹, Калина Дренска², Алексиана Димитрова³

¹Медицински университет – Варна, Катедра по здравни грижи

²Медицински университет – Варна, Катедра по нервни болести и невронауки

³УМБАЛ „Света Марина“ – Варна

CONTINUING EDUCATION OF NURSES FROM OUTPATIENT CARE - PREREQUISITE FOR IMPROVING QUALITY OF LIFE IN PATIENTS WITH CHRONIC DISEASES

Violeta Staneva¹, Kalina Drenska², Aleksiana Dimitrova³

¹Department of Nursing Care, Faculty of Public Health, Medical University of Varna

²Department of Neurology and Neuroscience, Faculty of Medicine, Medical University of Varna

³St. Marina University Hospital, Varna

РЕЗЮМЕ

Въведение: Комплексните грижи за пациенти с хронични заболявания като множествена склероза са предпоставка за повишаване качеството на живот както на пациентите, така и на техните семейства. Тези грижи се планират от медицински сестри, които работят в извънболничната помощ.

Цел: Да се проучи мнението на медицински сестри от извънболничната помощ относно ефективността на сестринските грижи за пациенти с хронични заболявания.

Материал и методи: Проведено е проучване сред медицински сестри от извънболничната медицинска помощ (ИБМП) (n=50) в периода декември 2015 - април 2016 г. Използваните методи са документален, социологически (анкета), статистически и графичен анализ.

Резултати и обсъждане: Анкетирани са 50 медицински сестри, работещи при невролог (64%) от ИБМП и при ОПЛ (36%). Превалира процентът на анкетираните (88%), които считат, че е необходимо периодично опресняване и обогатяване на професионалните компетентности. Висок дял от респондентите (96%) подкрепят идеята за продължаващо обучение, а 92% изразяват готовност за инвестиране на време за продължа-

ABSTRACT

Introduction: Complex care for patients with chronic diseases such as multiple sclerosis is a prerequisite for improving the quality of life of both patients and their families. These cares are planned by nurses, working in outpatient care.

Aim: The aim of this paper is to investigate the opinion of outpatient care nurses about the effectiveness of nursing care for patients with chronic diseases.

Materials and Methods: A survey was conducted among outpatient nurses (n=50) between December 2015 and April 2016. The used methods were documentary, sociological (questionnaire), statistical and graphic analysis.

Results and Discussion: Fifty nurses were interviewed and 64% of them work with a neurologist in outpatient care and 36% work for general practitioners. Most of the respondents (88%) considered that periodic refreshing and enrichment of professional competencies is necessary. Almost all of the respondents (96%) support the idea of continuing education and 92% express their willingness to invest time in continuing education. The preferred form is a short specialized course (58%).

Conclusion: Continuing education for nurses in outpatient care is a key element in improving the quality of life of patients with chronic diseases. The idea of

ващо обучение, като предпочитаната форма е кратък специализиран курс (58%).

Изводи: Продължаващото обучение на медицински сестри в ИБМП е ключов елемент от повишаването на качеството на живот на пациенти с хронични заболявания. Идеята за продължаващо обучение на медицинските сестри намира подкрепа от почти всички. Представеният избор на формата на обучение вероятно отразява не само собственото мнение, но и личните възможности. Силният стремеж за продължаващо обучение се доказва от изразената готовност от мнозинството за инвестиране на време и финансови средства.

Заключение: Опитът в редица европейски държави показва, че медицинските сестри са заели своето място в мултидисциплинарни практики. Този процес в България е в начален етап. Медицинските сестри от ИБМП трябва да придобиват нови знания и умения, за да могат да организират комплексни мероприятия за обучение на пациентите и техните близки.

Ключови думи: медицинска сестра, извънболнична помощ, качество на живот, хронични заболявания

ВЪВЕДЕНИЕ

Множествената склероза е хронично и инвалидизиращо заболяване. Основна роля в обгрижването на пациентите имат специалистите по здравни грижи, които трябва да планират, организират и прилагат комплексни грижи. Специалистите по здравни грижи работят в екип с други специалисти – невролози, физиотерапевти, кинезитерапевти, психолози, социални работници и др. екипният подход на работа, с предлагане на комплексни грижи. Това дава възможност хората с МС да продължат да оказват принос към обществото като работещи, потребители и граждани. От гледна точка на разходи и ползи, много проучвания сочат, че инвестициите за организация и провеждане на комплексни грижи са значително по-малки, отколкото отрицателните икономически и социални последици от неправилното управление на МС. Хората с МС живеят в продължение на много години след поставяне на диагнозата, която значително влияе върху способността им да работят, като оказва неблагоприятно и често силно инвалидизиращо въздействие върху тяхното, но и на техните семейства качество на живот. Много от проблемите на тези пациенти са сложни и се

continuing education for nurses finds support from almost everyone. The presented choice of form of education probably reflects not only their opinion but also their personal abilities. The strong pursuit of continuing training is evidenced by the willingness of the majority to invest time and money.

Experience in many European countries has shown that nurses have taken their place in multidisciplinary practices. This process in Bulgaria is at an early stage. Outpatient care nurses need to acquire new knowledge and skills to be able to organize comprehensive training events for patients and their relatives.

Keywords: nurse, outpatient care, chronic diseases

нуждаят от индивидуални стратегии за оценка и управление. Тези оценки и процедури трябва да бъдат извършени от медицински специалисти с подходящ експертен опит. Много хора с МС могат да получават и специализирани третични услуги, често създадени специално за осигуряване и проследяване на болест-модифициращите терапии.

ЦЕЛ

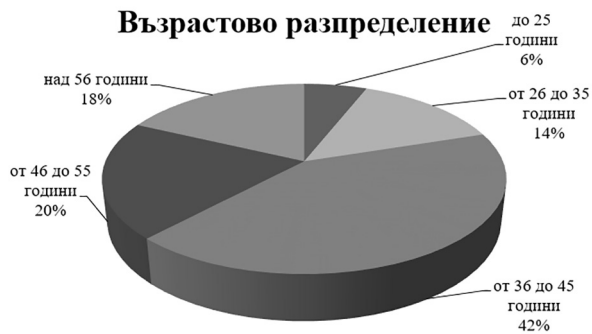
Да се проучи мнението на медицински сестри от извънболничната помощ относно ефективността на сестринските грижи за пациенти с хронични заболявания.

МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

Проведено е проучване сред медицински сестри от извънболничната медицинска помощ (ИБМП), (n=50) в периода декември 2015 г. – април 2016 г. Използваните методи са документален, социологически (анкета), статистически и графичен анализ.

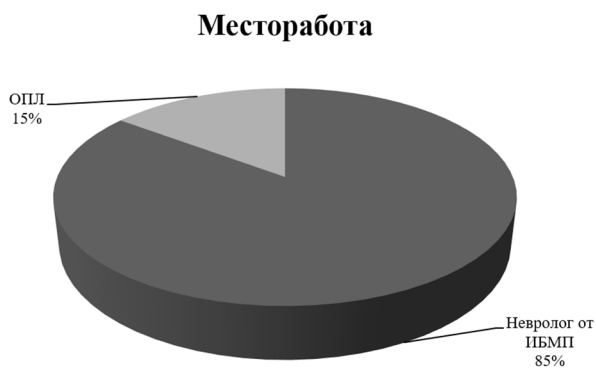
РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

Анкетираните медицински сестри са разпределени по възраст в 5 десетилетия, започвайки от група от 3 сестри до 25 години, 7 в групата от 26 до 35 години, 21 от 36 до 45 години, 10 от 46 до 55 години и 9 на възраст над 56 години (Фигура 1).

Фиг. 1

При невролог в извънболничната помощ работят 32 медицински сестри, а при общопрактикуващ лекар работят 18 (Фигура 2).

Фиг. 2

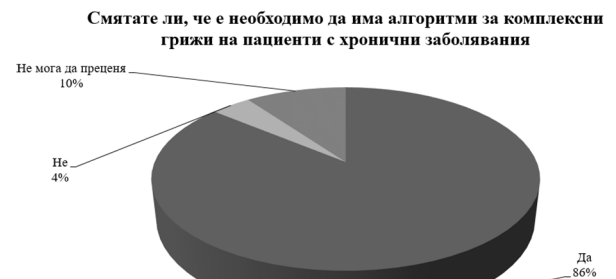
В рамките на професионален сестрински стаж от 3 до над 20 години анкетираните сестри се разпределят по 3, 6 и 5 със стаж 3-5 години, 6-10 години и 11-15 години съответно, 16 от тях

Фиг. 3

имат стаж между 16-20 години и 20 са със стаж над 20 години (Фигура 3).

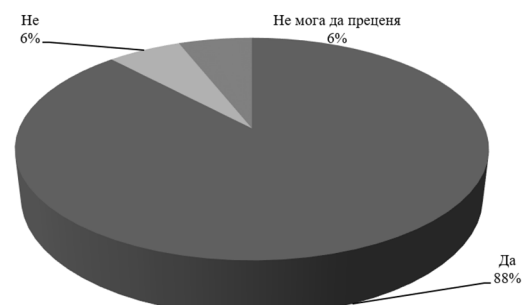
На въпроса: „Смятате ли, че е необходимо да има алгоритми за комплексни грижи на пациенти с хронични заболявания?“ 43 от анкетираните са отговорили утвърдително, 2 – отрицателно и 5 са решили, че не могат да преценят (Фигура 4).

Фиг. 4

Четиридесет и четири сестри считат, че имат необходимост от периодично опресняване и обогатяване на професионалните си компетентности, 3 сестри нямат, а други 3 не могат да преценят (Фигура 5).

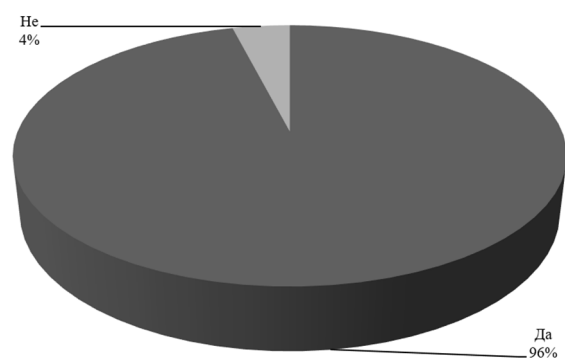
Имате ли необходимост от периодично опресняване и обогатяване на професионалните си компетентности?

Фиг. 5

Четиридесет и осем анкетирани подкрепят идеята за продължаващо обучение на медицин-

Подкрепяте ли идеята за продължаващо обучение?

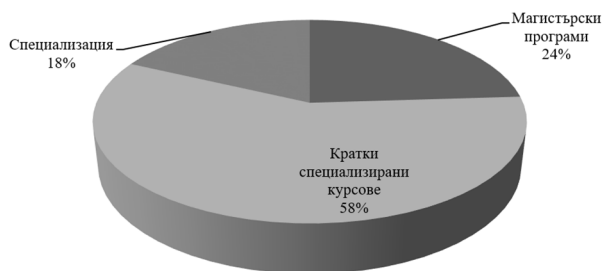

Фиг. 6

ските сестри, работещи за повишаване на професионалните компетентности, а останалите не я подкрепят (Фигура 6).

Отговорите на въпроса: „Кои форми на обучение бихте предпочели?“ са както следва: 29 за кратки специализирани курсове, 12 за магистърски програми, а 9 – за специализация (Фигура 7).

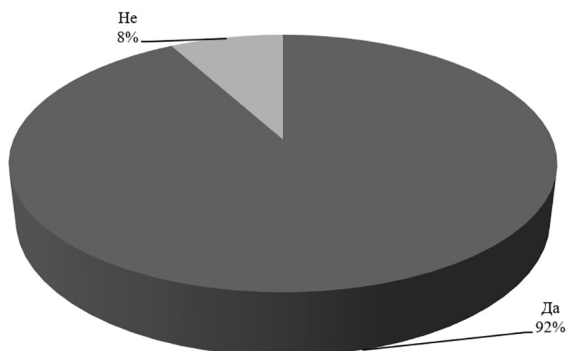
Кои форми на обучение бихте предпочели?

Фиг. 7

Готовност за инвестиране на време за продължаващо обучение потвърждават 46 анкетираните, а 4 не биха се обучавали (Фигура 8).

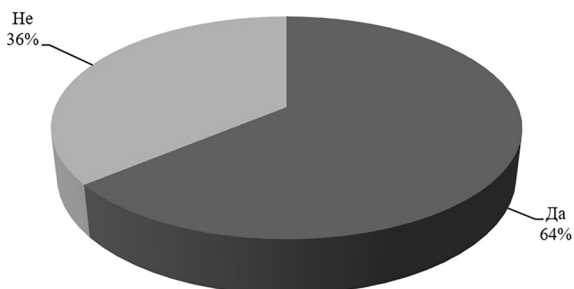
Готовност за инвестиране на време

Фиг. 8

Готовност за инвестиране на средства за продължаващо обучение изразяват 32 сестри, а 18 отговарят отрицателно (Фигура 9).

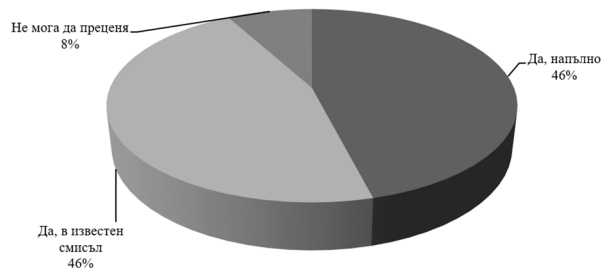
Готовност за инвестиране на средства

Фиг. 9

Пълна убеденост, че допълнителното обучение на медицинските сестри, работещи в извънболничната помощ, ще промени качеството на предлаганите комплексни грижи, изразяват 23 от анкетираните, отговорът на други 23 е „да, в известен смисъл“, а 4 не могат да преценят (Фигура 10).

Влияние на допълнителното обучение за промяна на качеството на комплексните услуги

Фиг. 10

ИЗВОДИ

1. Анализът на разпределението по възраст показва преобладаване на участници с по-голяма възраст, в групите над 36 годишна възраст, като само 10 сестри са на възраст под 35 години. Това отразява тенденциите в страната, но същевременно, както показва и продължителността на трудовия стаж, е фактор за получаване на достоверна, базирана на по-голям опит картина, обрисувана в отговорите от анкетата.
2. Обстоятелството, че анкетираните медицински сестри, работещи при невролог в извънболничната помощ, са двойно повече от тези, работещи при общопрактикуващ лекар, е в съответствие с критериите за подбор, а именно, опит в работа с пациенти с МС както в практика на специалисти невролози, така и на общопрактикуващи лекари.
3. Наред с това, данните за професионален сестрински стаж показват сравнително равномерно разпределение на срока за упражняване на професията до 15г., до 20г. и над 20г. Тези характеристики позволяват да се приеме, че мненията на тази група анкетираните могат да представят достатъчно точен и разнообразен спектър.
4. Преобладаващо е мнението, че е необходимо да има алгоритми за комплексни грижи за пациенти с хронични заболявания, периодично опресняване и обогатяване на професионалните компетентности.
5. Идеята за продължаващо обучение на медицинските сестри, работещи за повишаване на

- професионалните компетентности обаче, намира подкрепа от почти всички.
6. Представеният избор на формата на обучение, между кратки специализирани курсове, магистърски програми и специализация, вероятно отразява не само собственото мнение, но и личните възможности. Все пак, силният стремеж за продължаващо обучение са доказва от изразената готовност от мнозинството от тях за инвестиране на време и финансови средства. Масово подкрепена е тезата, че комплексният подход при планиране на грижите за пациентите е важно условие за повишаване качеството им на живот. Разбира се, по-висока цел е персонализираното управление на грижите и национални стратегии, осигуряващи по-добро планиране на здравните услуги.
 7. В същото време, разпределението на отговорите на въпроса за влиянието на допълнителното обучение на медицинските сестри, работещи в извънболничната помощ върху качеството на предлаганите комплексни грижи заслужава допълнително изследване. Докато близо половината подкрепят такова позитивно влияние, точно толкова анкетираните влагат и друг смисъл.
4. Rogan, E. Activities of the European multiple sclerosis platform. *Eur Neurol*, 2014, 72 Suppl 1, 43-46;
 5. Tabuteau-Harrison, S.L., Haslam, C., Mewse, A.J. Adjusting to living with multiple sclerosis: The role of social groups. *Neuropsychol Rehabil*, 2014, 1-24;
 6. Toosy, A., Ciccarelli, O., Thompson, A. Symptomatic treatment and management of multiple sclerosis. *Handb Clin Neurol*, 2014, 122, 513-562.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Опитът в редица европейски държави показва, че медицинските сестри са заели своето място в мултидисциплинарни практики. Този процес в България е в начален етап. Медицинските сестри от ИБМП трябва да придобиват нови знания и умения, за да могат да организират комплексни мероприятия за обучение на пациентите и техните близки.

ЛИТЕРАТУРА

1. Масларов, Д., Нисимов, И. Алгоритми за сестринска дейност в неврологично отделение. *Сестринско дело*, 2010, 42, 2-3, 27-29;
2. Тончева, С. Медико-социални аспекти на здравните грижи за хронично болни. *Здравни грижи*, 2014, 4, 5-10;
3. Ponzio, M., Tacchino, A., Zaratin, P., Vaccaro, C., Battaglia, M.A. Unmet care needs of people with a neurological chronic disease: a cross-sectional study in Italy on Multiple Sclerosis. *Eur J Public Health*, 2015, 25, 5, 775-780;